

Երբ, յետոյ Գաղտնիքի և Գարաւա-
րանի շրջաններում գործածուող ծառ-
եւեւ կոշտած հեղուկները, որոնք նոյն-
պէս տղիւնք ըմպելիքներ են և վերին
ատոմական անարտաբանութիւն

Զարմանալի է, որ Գարաւալի կող-
մերից ոչինչ չ'ըջցն հանուած չէ այդ-
տեղ, մինչդեռ յայտնի է, որ ամբողջ
Վոլկանի մէջ արտադրուող օդիւն և բա-
զիւրակ քանակութեան զոնէ ամբողջ կէս
մասը Գարաւալն է արտադրում և որը
յայտնի է օրհնանուիւնեան վերաբերեալ
իւր թաղմաղի և բաղմաղի նիւթերով
ու գործիներով

Այս բաժնիներէն մի փոքր հեռու,
ցուցանալիս ճարտարապետ և Այդգոր-
մալիս զգործի այդու սահմաններում
չ'իտուած է Կաթիլիայի Արքայական կա-
լուածներէ խաչածն պաւիլիոնը, որի մէջ
ի ցոյց դրուած են զինգործութեան
վարարեալ նորարար գործիներն ու
միջանկները, որոնք են՝ Ֆուլուար (fouloir), որ կառուած է չորհունէ ա-
նուաւոր զանաւաններէ և նրանց վրայ
ամբարցած մի տակը լայն արկղից, որի
մէջ ածելով խաղողը փարգում են ծա-
րուող քանակութիւնն աւելի բարդ է, այ-
սինքն լայնակում է մի քանի հասարակ
և ատամնաւոր անիւներէ, կարող է
փարգով երկաթիներէ, թիթեղներէ և
այլն Գրաւ պաշտօնն է և Զարգել խա-
ղողը և չանհաճան անիւն Մուլ Բուլուար
կամ բուն հայերէն խաղողով անելով
ճիւղ (pressoir), որը ծառայում է խա-
ղողի միացորդը (ճաճա) մզելու և միա-
ցած հիւթը հանելու Գրաւ անիւն է մի
տակաւ, որի տակտակները ոչ թէ մի-
միանց կ'աղծ, այլ հեռացրած են իրա-
րից, Այդ տակաւի շրջաքայլի վրայ ամ-
բարցած է բոլորէ և հաստ երկաթ, որ
ձեռնանուի միջոցով իջնում և բարձրա-
նում է ճակատի մէջը լցնում և նա ծա-
ճան, վրան գնում բոլորէ և հաստ տակ-
տակ և ապա ձեռնանուի պտուղներով
իջածա երկաթը իջնելու տակտակի
վրայ, որի ծառայութեան ներքոյ սկսում
է ճիւղի ճաճան և տակտակ տակտակ-
ներէ անցնելով թափուել նրա չորս
բոլորը և այդտեղից անաններէ մէջ
ճիւղ (pompe), որ ծառայում է չի-
րան (խաղողի մզած քորը) մի տար-
բից միւսը կամ զինները մի տակտակից
միւսը փոխադրելու համար

Այս բաժնի և ցոյց դրուած են մի-
քանի տարբերակ, որոնց մէջ հիւ է գա-
լիս չիւրան տակտակներ՝ որոնց մէջ զի-
նին են ածում, փոքրիկ գոթաններ՝ որ-
ոնցով պղծում և փափկացնում են այ-
դիներէ ճիւղը Մի քանի տակտակից ա-
նաններէ մէջ ցոյց են դրուած Կաթիլ-
իայի Արքայական այգիների ճոյղ զա-
նապէս չիւրան, և վերջապէս զանազան
իւրերում Արքայական կալուածների զի-
նները, թէ Կաթիլիայի և թէ Ար-
քանի (Նոթօրօսիայի մաս) այգիներից

Ինչպէս Արքայի, նոյնպէս և ակ-
ցիլային վարչութեան և Արքայական կա-
լուածների պաւիլիոններում՝ օրուայ ո-
րոշակ ժամերին փորձեր էին կատա-
րում, այդինքն օդը քաշում, գինի պատ-
րաստում Կաթիլ, թէ և ոչ միշտ, առան-
ձին մարդիկ, որոնք ժամանաւորաբար
բացատրում, հասկանալու էին գործի-
նի կազմութեան ու նրանց գործածելու
կանախը Պէտք է ասել, որ այդպիսի
զննարկում միշտ հետաքրքրելի մի
ստուար խուրդ լցուած էր լինում յի-
շալ պաւիլիոններում, մասնաւորապէս
ինչ և վերջին պաւիլիոններում

Ճիշդ Արքայական կալուածների վար-
չութեան պաւիլիոնի ուղղութեամբ, ցու-
ցանալիս զինաւոր ծաղկածուների
անդէպ, չ'իտուած է Զորջաճ և ընկե-
րութեան տակտակներ տան հետաքր-
քութեան արժանի պաւիլիոնը—Կա-
նախական մի տակաւ է արժանի Գիտ-
գիւնիս—պայտ կամ Բարձր—տաճար
կալուելու նա չ'իտուած է կազմի ամ-
նահաստ տակտակի և 2000 դրոյ (վիզ-

րո) պարունակող մեծութեամբ Կալու-
նիցրած է հաստ կալուածների վրայ, առ-
ջեկց ունի զեղեցիկ պաշարակով՝ երկու
սերուն սանդուխտներով, իսկ վրայից
չ'ըջարուող, զեղեցիկ գոթիւով ներկած
և հաստածական տակտակներով դար-
գարած ծածկով, որ կանգնած է չորս
զեղեցիկ և կանաչապատ սիւների վրայ
Այդ հսկայական տակաւի մէջ բա-
ցուած է զանիկ, որ հանում է փոքրիկ
պաշարակով, իսկ տակաւի մէջ, զեղե-
ցիկ դարակների վրայ չարուած են այդ
ընկերութեան պատրաստած զանազան
ստակի զինները, թէ Զորջաճէ կա-
լուածներէ և թէ ուրիշ տեղերից

Այդպիսի ի ցոյց դրուած են նոյնպէս
Վրաստանում գործածուող զինու եղ-
ջիւրներ՝ ոտիկապատ, արձաթապատ և
հասարակ—արդարեւ այդ տակաւին առ-
ժանի. բաժանիւր, յետոյ Կոկլասեան
զանազան կրած, տակաւի գործիներ, և
այսպէս Զորջաճ և ընկ. տան զինու մա-
սաններ և պահանջներ զեղեցիկները

Տակաւ-պաւիլիոնի երկու կողքե-
րին, գինիի վրայ, դրուած են երկու
հսկայական հոյէ կարաններ, որոնց մէջ
առհասարակ զինն են պահում, իսկ դը-
րանց մաս՝ կարաններ լուսնալու հա-
մար մի քանի հասարակ գործիներ

Տակաւ-պաւիլիոնի ճակատին կըպ-
ցած են այդ ընկերութեան զանազան
ցուցահանդէսներում ստացած ոտիկոց
և արձաթապոց չարակները

Արդէն ընթերցողները գիտեն, որ ցու-
ցահանդէսի զինուոր չ'իտուած ձայն
թիւ զինգործական բաժնում իջածա
տակտակներ տունն ունի իւր առանձին
բաժնը, որ զեղեցիկներ զարուած են
չ'ըջով զիններն ու զինգործական զա-
նազան մասերի լուսնալու պատիկե-
րը, ինչպէս է տակաւագործարանը, պո-
հասը, գինի լցնելու և զեղելու բաժնե-
ները և այլն, որոնք բոլորն էլ յիշե-
ցնում են երկրպագան համանուն հաս-
տատութիւններն

Գ. Տ. Յ.

ԹՂԵԱԿՅՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՂԵԱՒԱՐԱՐ, 16 հոկտ.—Բացի ուռ-
նիցի, հայերը ՂԵԱՒԱՐԱՐում առաջին
տեղին են բռնում թէ բազմութեամբ և իմ
միջանկներում, որոնք մասին երբեմն
տեղեկութիւններ հաղորդելու առկա
չ'ենք համարում Մինչև ներկայ ժամա-
նակներս, հայը, լինի նա իւր հայրենի-
քում և թէ օտարութեան մէջ, եղել է
միշտ աշխատատեղ արդարաւոր, խնայող
—ուչ աշխատող միւսը Իսկ ներկայումս
հայը զրա հակապատկերն է ներկայացնում
այժմ հայը, զոնէ ՂԵԱՒԱՐԱՐում գործել
և նախանձաւոր, խաբարայ, զրկող եղբոր
և ծառային, բարատող և իւրաքանչիւր դաւա-
ճանող Այդպիսի գեղ. բաւական չէ, հայ
վաճառականը, արհեստագործը և թէ մը-
շակը պանդխտութեան մէջ սողորել է
նաեւ հոգեպէս և նիւթապէս մաշցնող
և տանջող անարդարականութիւն, որից
առաջացած զարգելի զեղբորն մինչ
ամօթ ենք համարում մի առ մի թուր ճե-
ղիս հայ րնակներին մեծամասնութիւնը
պարտաւոր է վաճառականութեամբ Այս
պարտաւորութիւնը ամենի համար ընդհանուր
մի սիրելի պարտաւորութիւն է զարձել լինի
նա զերձակ, կոչակար, մաշակար,
սափրիչ, ծառայող, այդ միւսներն է

Ա. այդ ամենի պատճառն է մի քանի
մարդկանց անսպասելի բազմի բերմանը
ձեռք բերած հարստութիւնը

Ինչպէս ասեցինք, տեղիս վաճառ-
կանները այնպիսի մարդիկ են, որոնք
թողէն են իրենց արհեստի արդար աշ-
խատանքը կամ մի ալ պարտաւորութիւն
և սիւնն են վաճառականութեամբ պա-
րտաւոր Ուրեմն նրանք ի սկզբանէ վաճա-
ռականութեամբ պարտաւոր ճիւղում վա-
ճառականներ չ'են, այլ մի կերպ գործ
չ'եղայ՝ տանողներ

Ուստի հեռու և բանիմաց վաճառա-

կաններ չ'լինելով՝ ոչ թէ նպատակ են
վաճառականութեան առաջադիմութեան,
այլ օտարութիւն անելով վաճառականա-
կան պայմանները, ոտի տակ են տալիս
նրանց, անուանաւոր են վաճառակա-
նութեան պայմաններին հետեղ հեռու
վաճառականներ և նիւթապէս վաճառ-
ներն և նրա գործիւն Սրանից մի տարի
առաջ, երբ ամեն քաղաքներից զան-
գատուած էին առևտրի ստատիստիկան
մասին, ՂԵԱՒԱՐԱՐ վաճառականները
պարծնում էին անգլիս առևտրով և
յարմուտ իրենց գոհունակաւորութիւնը

Իսկ այսօր, թէ և առևտրի անու-
նաններ զրոյթեան մէջ է զանուած,
միւր միմիանց հակառակ միմիանց գործի-
վաճառող առևտրականներն ամաչում
են մինչև անգամ զանգատուելու առև-
տրի մասին

Ինչու. որովհետեւ իրենք են առևտու-
րի ստատիստիկան պատճառը, իրենք են
նրան ոտի տակ առողը և օգուտը մէջ
տեղից փախցնողը Տեղիս վաճառական-
ներն այս ամօթի տեղեկութեան լուս-
նութիւնը, չ'առնեն էլ իրարում են և մի
քանակութեամբ ապրանքով զայն ՂԵԱ-
ՒԱՐԱՐ, ժամային լայն անու, կար-
ձեղով թէ միւր լուսն առևտրականներն
ոտիկ են զիւրեւ, և չ'ապուտ են իրենք
էլ զուրկ չ'ենան նոյնն անու

Այս կերպով խաբարած առևտրա-
կանները մի տարի ևս անգամ գործ չա-
րունակեցուց յետոյ, տարուայ վերջում
փորձակիւր ցոյց է տալիս, որ մաղա-
ղիւր ոչինչ չէ աշխատել, բայց մաղա-
ղիւներէ շատանալի վաճառութիւնից

Այսպիսիներէ շատերը կամ խնայն
հաւաքում են մաղաղիւր, կամ նախա-
ձիւր և անթիւք զրոյթելով կրկին չա-
րունակում են իրենց գործը, միայն ի-
րենց հարեանին և զործին վաճառող
գիտաւորութեամբ Ի հարկ ընկեցող-
ը կ'արքան, ինչու. օգուտ չ'կայ, երբ
նա ամբողջ տարի չարունակել է իւր
առևտրը

Կրա պատճառը հետեւեալն է. որով-
հետեւ այդպիսիները մի ալ միջոց չ'ու-
նենալով ժամաւորները պատելու հա-
մար, սկսում են միմիանց հակառակ
տարի գինիով տարանք ծախել հարկ
չ'կայ անու, որ առքի գինիով տարանք
ծախող և առաւաղէս ամեն տեղ մը-
սող առևտրականը, օգուտ փոխարե-
նիս ևս տանալով Այս միւր ՂԵԱՒԱՐԱՐ
զի ևս ևս օրհնաւորութեան զըլ-
կաւոր պատճառը և տեղիս առևտրա-
կանների միմիանց հեռ ունեցած յարա-
բերութիւնը Մինք խորհող կը տա-
լինք մեր նորիկ վաճառականներին,
չ'ապուտել տեղիս առևտրականների լը-
նութիւնը, և իմէ խաբարն էլ, թիւ
նրանք գոնէ պաշտպանին վաճառակա-
նական պայմանները, որ ամենաանհա-
մեղուն է վաճառականութեան մէջ, Իսկ
իմէ չէ անկասկած է, որ նրանք էլ
փոքրիկաւ փորձակութի փորձիւ կը հա-
ղիւն

Հասկանալի է, որ ինչպէս ամեն տեղ,
նոյնպէս և այստեղ կան բացառութիւն-
ներ. կան առևտրականներ, որոնք կը
կամենային ցոյցէ գործը կամենաւոր կեր-
պով առաջ տանել, բայց չ'ըջարուող-
ներն ազգեկցութեան են նիւթարկելու
Լ. Բան

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՆԳԼԻԱ.—«Figaro» թերթում նոր-
տեղեկութիւններ են հրատարակուած
Անգլիայի եռապետական դաշնակցու-
թեան միանալու մասին Լոնդոնը մի-
թղիլ խօսքերից իմանալով հաղորդում
է, որ Լոնդոնի կառավարութիւնը միա-
ցել է Եւրոպայի միութեան, այ-
սինքն՝ եռապետական դաշնակցութեան
հետ Այդ ամիս լորդը պատմել է, որ
իր թէ ինքն է Բերկլիւմ Հերբերտ

Բիւրոյի հետ բանակցել այդ խնդրի
առթիւ Պալատագիրը իւր թէ ստորա-
գրել են որպէս վաճառական միջոցին կայսրի
որպէս վաճառական ամբողջութիւն Կայսրի
Լոնդոն ուղևորելն այդ պայմանագրի
պաշտօնական հաստատութիւնն է Այդ
պայմանագրի հետ միաժամանակ ստո-
րագրուած է նաեւ Անգլիայի և Իտալիա-
յի մէջ մի պայմանագրի Այդ պայմանա-
գիրը պաշտպանողական և յարձակողա-
կան դաշնակցութեան նմանութիւն ունի,
որի մի յօդուածն է, թէ Գրանիան
Իտալիայի վրայ յարձակութի կամ մաս-
նակցի այն պատերազմին, որին մասնակ-
ցում է Իտալիան, այն ժամանակ անգ-
լիական նաւատորմը Միջերկրական
ծովում անմիջապէս կը միանայ իտա-
լական նաւատորմին Բացի Գրանիա-
յից, Աւստրիայից և Իտալիայից, դաշնակցութեան մասնակցում են նաեւ
Անգլիան, Շուէդիան, Դանիան, Յունաս-
տանը և Թուրքիան Վիլհելմ Կայսրը
և Պոլսի է գնում, որպէսլ այդ գործը
ի կատար անէ

ՅՐԱՆՍԻԱ.—Չնայելով, որ գինեւոր
Բուլանին վերջին ընտրութիւններէ մի-
ջոցին պարտութիւն կրեցուց յետոյ լը-
նել է, բայց և այնպէս եւրոպական մա-
մուլը ժամանակ առ ժամանակ միւր է
նրան հետաքրքրի տեղեկութիւններ հա-
ղորդելով նրա մասին «Vossische Zeitungs-
» տեղի Բուլանին Զէյսի կողմէ խա-
ղող կենսէ է վարում Նա Սեւե-Լիւրի
«Ուկէ խնձոր» իւրանցում վարձած է
չորս սենեակ, որ զեղեցիկները փարգա-
րում է հեռան ապրում է իւր հարե-
կանքը, նոյն այն կիւնը, որ ուղեկցում
էր նրան Պարիզից փախելին և որը,
ինչպէս ասում են, պատճառ էր եղել,
որ գինեւորը Պրանիա չ'իւրադարձաւ
սենեակի պատաստանին ներկայ լինելու
համար Նրա շատոր բաղիւղացած է մի
քարտուղարից, մի աղանից՝ «ալիստը»
համար և չորս սպասաւորներից, Նրա
սկսում է կապած է մի զոյգ կառքի ձի
և մի զոյգ հիմնու. ձիւ որից մինն է
«Փոսիս», որին պարտական է Բուլան-
ին իւր առաջին աշխուրթիւնները Բու-
լանին րնակարանի և իւրայինների հա-
մար օրական վճարում է 100 ֆրանկ
Ասում են, որ Նախկին, Լադերը, Իւրու-
լիցը, Բուլանին և ուրիշները նոյնպէս տե-
ղափոխուելու են Զէյսի կողմէ Գինե-
ւոր Բուլանին իւր ժամանակն անց է
կացնում զբոսանքով, ուղևորութիւննե-
րով ընթերցանութեամբ և նախակներ
թիւրաբար Նա հաւատացած է, որ
իւր զիւր չէ ապրում

Սակայն միայն գինեւոր Բուլանին
չէ, որ իւր մասին խոսել է տալիս, խո-
սում են նաեւ բուլանիականները Արդէն
յայտնի է, որ գինեւոր Լադերը իւր ծա-
ռերից մինի մէջ կ'առաւելուի ֆրանսիա-
կան ներկայ կառավարութեան, յայտա-
րարում էր, որ ինքը զայլ անյայտ չի
փոխիլ թշնամու զէմ գնալու համար,
իմէ ներկայ կառավարութիւնը պատե-
լալով կը բանայ ու է պետութեան
զէմ Նա այդ պատճառով արձակուել
իւր պաշտօնից Այդ ֆրանսիական 66-րդ
գնդի հրամանատար Բիւնը ինքն անձամբ
հրամայուել է իւր պաշտօնից, խիստ
խօսքեր ուղղելով կառավարութեան հաս-
ցելին Մասնաւոր կառավարութեան հա-
րածարիցման վրայ, Բիւնը չարունակում
է. «Այդպիսի վճիլց յետոյ մենք այլ ևս
սպայ և բաղաքացի չ'ենք, մենք ենթա-
կուած ենք ձեր պաշտօնականներին զմահա-
նողին, ձեր փոխ-պրեիէկտների և ա-
ռաջին պատահող լուսնի կառավարանու-
թեան նա չ'են կարող այդ դրութեան
մէջ մնալ Ուստի պատիւ ունի ձեզ
պ. մինիտոր մատուցանելու իմ հրամա-
րակնու, որ վարչութեան ձեռքով են
ուղարկուած Այդ խնդրալիւր ոճը յան-
գուտ համարելով զինուորական միւնիստ-
րը որոշել է զինուորական խորհրդի զա-
տաստանին յանձնել պ. Բիւնին

Ինչ ասել կուղէ, որ Լադան ու Բիւ-
նը բացառիկ անձեր չ'են նրանց նման

չատերը կան, որոնք առ ժամանակ լուս-
նն

ՆԻՐՈՒԱԿԱՆ ԶՈՐԻԹԻՒԼ.—Չինման
զար են անուանում XIX դարի վերջին
կէսը, ի նկատի ունենալով բոլոր եւրո-
պական թէ մեծ և թէ փոքր պետու-
թիւնների զինուելը, որոնք, արդարեւ,
անգլիկ գոմարներ են ծախում ամե-
նայն տարի զինուելու, այսինքն իւր-
ապարքի կը լինել, ի հարկէ, իմանալ
թէ հրանի է հանում Ներպայի զի-
նուորական զորութիւնը Վիճակաղա-
կան տեղեկութիւններից երկուս է, որ
խաղաղութեան միջոցին ամբողջ Ներ-
պայում եղած զինուորների սովորական
թիւը հասնում է ընդամենը 3,263,474
հոգի, որից 876,938 հոգին ուսու-
կան զօրք է, 512,472-ը—Փրանսիական,
491,840-ը — գերմանական, 920,106-ը
աւստրիա-ունգարական, 240,215-ը—ի-
տալական, 221,358-ը — անգլիական,
182,000-ը—թուրքական, 131,400-ը—
սպանական, 65,783-ը — հոլանդական,
43,405-ը — բելգիական, 42,909-ը—
գերմանական, 35,413-ը—բուլղարական,
33,020-ը—սլոնիական, 32,346-ը
—բուլղարական, 26,346-ը—լուսնական,
24,361-ը—պորտուգալական և 13,243-ը
—սերբական Այստեղ հաշուած չ'են
նաւատորմի զինուորականները, որոնց
թիւը 191,000-ի է հանում զրանից
61,000-ը Անգլիային է բաժին ընկնում,
29,379-ը—Ռուսիային, 24,728-ը—Ֆը-
րանսիային, 16,403-ը—Գերմանիային և
14,372-ը Նորվեգիային Իսկ պատերազ-
մի ժամանակ հարկաւ զինուորների թի-
ւը անկանում է և միայն ցամաքային
Ներպայի հինգ մեծ պետութիւնների
զօրքի թիւը հասնում է 21,000,000-ի,
որից 4,200,000 զօրքը Գերմանիային է,
4,108,655-ը՝ Ֆրանսիային, 2,626,000՝
Իտալիային, 1,640,000՝ Եւրոպական
Ռուսիային, 1,181,600՝ Աւստրիային,
Չինուորական պալադները յիշուած
հինգ պետութիւններին նստում է
4,055,440,616 ֆր., որից 3,180,000,000
ֆր. ցամաքային զօրքի և 866,000,000-ը
ծովային զօրքի համար է Այստեղ հա-
շուած չ'են ոչ 545 միլիոն անգլիական կա-
ռավարութեան ստացած վարկը՝ ծովա-
յին ամրութիւնների համար, ոչ Ֆրան-
սիական 770 միլիոն ֆրանկը՝ արտա-
կարգ ծախսերի համար և ոչ նոյն նպա-
տակներով խաղաղական կառավարութեան
նպատակած 212 միլիոն ֆրանկը Այդ հա-
շուով զօրքի վրայ ծախսում են Ռուսիան՝
991 միլիոն, Ֆրանսիան՝ 942 միլ., Անգ-
լիան 762 միլ., Գերմանիան՝ 537 միլ., Ի-
տալիան՝ 415 միլ., Աւստրիա-Ունգարիան՝
407 միլիոն Իսկ միջին թուով եւրո-
պական բոլոր պետութիւնների զօրքի
վրայ տարեկան զօրծ դրած գումարը
հասնար է հինգ միլիարդի

ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ

(Սեր երկրի կեանքից)

Մօլա Նաւար-Էդիլըն էլն այլուում է,
կացիւր վերցնում և գնում է անտառը
փայտ բերելու. գետնի անցնելու փայտ
էլն քաշում տանում է. կացիւր միւս
մօլլի ձեռնին Մօլլան տեսնում է, որ
ուրիշ ճար ու ճարայ չ'կայ էլը ետ իւ-
րելու, ասում է. «ոտ անտէր, ոնց որ էլը
տարալ, զէ առ կացինն էլ տար, որ
փէտ անեն բերես. ասում է ու կացինն
էլ գետն է դնում մեր խելը մօլլան

Մօլա Նաւար-Էդիլըն մի եմիլ (սեխ)
էր առել, զանջ-զանջ կորուել ու առաջը
զրկել
—Էս եմիլը ես աղալարի պետ ու-
տի, ասում է մօլլան— և ամբողջ եմիլ
երեսի քաղցր մասն ուտում է, բայց չէ
կշտանում

—Էս, սրանով փորս չ'կտացաւ. փորս

նամ ինչ դուրս կ'գայ, լայրի է անտեր փորս կ'ապանեմ, ուսումնամ, ուսումնամ համա խախտի գլուխը մի քան չեմ պարտաւորում:— Եւ մեր ասի տեսած միջոցն կ'ընկերներն էլ է ուսումնամ, խեղճ էջերի փայլը կ'արթնցում և հազիւ հազ կ'աւանդում է:

Մօլլա Նասր-էղլինը մէկը 10 խան կորեկ էր փոխ առել, էլ ինքն ինքն, առաջն արեւ և տանում էր արուն ծառայարանին կորեկի հաշիւը մոտանում է և մի խոտակա տեղ վեր է ածում չափում և կորեկը դուրս է գալիս 9 խանը կորեկը անգամ ինքնում է ու ծանապարհ ընկնում, այս անգամ էլ կորեկը հաշիւը մոտանում է, և ասորի նորից սկսում է չափել, բայց այս անգամ դառնում է 8 խան: Մօլլան հետ-գնեմէ կորեկի քանակը տեսնելով ասում է. «Է՛ս կորեկ, թէ Աստուծ ջանիս չէր գալ, որը չէր միջնիւ, ոնց որ էր ևս քեզ չափելիով կը հաստացնէր»:

Մօլլա Նասր-էղլինը մի նոր փափակ էր առել ծածկել և գնում էր ասուն: Ծանապարհին պատահողները հարցնում էին. «Է՛ս մօլլա, է՛դ փափակը ոնց ևս առելի ինչ ևս առելի, բարով մաշեա, լաւ-լաւը մաշեա, ինչ լաւն և է՛... բայց մօլլան ոչորի պատասխան չտալով հասնում է ասուն և ասում է կնոջը. «Է՛ս կնիկ, է՛գօյս ևս սուտ կը հրանդանամ, դու էլ մեր գեղըցոնց կանչի մի քանի խօսք պոստ աւա՛ր»:

Էջը մօլլան սուտ հրանդում է, իսկ կնիքը բարձրանում է իրենց տան կտուրը և բողբոջ է. «Է՛ս իսպիլը, մօլլէն չատ փխս հրանդ ա, ձեզ կանգնում ա, է՛կէք տեսէք ինչ ա ուղում ձեզանից: Աստուծ սիրողները ևս չմտա, իսկը էլ չուշտ է՛կէք տեսէք, օխանքն էլ վեր կալէք»:

Գիւղացիները չուտով գնում են մօլլի ասուն, երբ բողբոջ էլ հաւաքում են, մօլլան անկողնումը նստում է փափակին էլ ձեռն ընկնում և ասում. «Է՛ս իսպիլը լաւ անկաջ դրեք, որ նգարան չմտա, կտուր է՛կի գլուխը գանց անէք հարց ու փորձ անելով: Եւ է՛ս անտեր մնացած փափակը էրկու մանկէմով ևս առել: Աստուծ սիրողը սրանից ևս էլ ինձ ոչինչ չհարցնի, զէ հմի գնացէք արխէ-մին»:

«Ա մարդ ոնց անեմք, որ մեր բոլորը չընթարին դուս անեմք, էս տալիք մասը ոնց հան ա հասկանում ոնց չէն, միջ ուսումն ա դրալ ման գալիս, ուստիս դուշադ, իսկ անելիս անգալ, — ասում է մի կին իւր ամուսնուն»:

— Է՛ր օխնամ, դրա ձեռք դարձ ա-նեմ, դրանից էլ հնչտ բան կայ ալար-հուս, ևս քան չեմ գնիլ դու էլ հաց չտաս: Է՛սա ինքն իրան առանց երկար ու բարակ խօսք ու զրից անելու մն-գանից ըսադ կլի»:

*** Ամերիկայում չարագործների մի ընկերութիւն զօկուսութեան կից զիւր-րանիս սպորտաստուտներով է զարգանալիս եղել: Այդ ընկերութիւնն զօկուսութեան զիւրմը սպորտաստուտ է մազադաթի վրայ, իսկականի նման և տալիս է «Fraternity University of Medicine and surgery» կամ «University of Cincinnati» կամ «New-York state Medical College» և այլն անուններով, որոնք զօ-յութիւն չունին: Դիպլոմի համար վճա-րում են 260—300 դոլար: Միջին այ-ժմը այդպիսի չարագործը զիւրմներ են ծախուել, որոնց ստացողներն իրենց զօկուսը են համարում և առանց իսկա-պէս իրաւունք ունենալու, բժշկութեամբ պարագայում:

*** Վօլադիլ մասին եղած գրութե-րի վրայ մի դադարաւ կ'աղմուկէ հա-մար բաւական է միայն յիշել Ժորժ Բեն-զելսկիի գրախօսական մի գործը. նա հրատարակում է մի գրացուցակ, որի մէջ կը յիշատակուին Վօլադիլ մասին եղած գրութեան վերնագրերը: Մին-չն այժմ այդ գրացուցակից դուրս է ե-կել երեք հատոր և դեռ այդ բոլորը չէ:

*** Անցեալները Պարիզի գիտութեան ճեմարանում կրկին ընկնում էր ծերու-թեան առաջն ասնիւն մասին Բրուս-Սկարի յայտնի թէորան: Հաստատուած է, որ Նիչիկաւոր վրանականի թէորան մինչև այժմ եղած բոլոր փորձերով էլ հաստատուած է: Արդեօք պէտք է սրա-նից կըրակայեն, թէ յաւիտենական ե-րկտարարութեան կամ գէթ չափաշա-

տակի եռանդն առ երկար պահպանելու միջոցը գտնուած է: Այդ չուտով կը պար-զուի, որովհետեւ թէ եւրոպական և թէ ա-մերիկական գիտական ընկերութիւններն զբաղուած են Բրուս-Սկարի փորձերի կրկնութեամբ:

Խորագիր-հրատարակիչ՝
ՍՊԱՆՆԱՐ ՍՊԱՆՆԱՐԱՆՆԱՐ

Տ Ե Ղ Ե Կ Ա Տ Ո Ւ

Նոյեմբերի 8-ին Կովկասի զինուորա-կան չրջանային խորհրդում անուրը է նշանակուած 1890/1 թուին մատակա-րարելու համար Պետրովսկի մթերանո-ցին 20,549 չետվերտ ալիւր, 2648 չե-տվերտ ձաւար և 250 հատ խալիւր Դեր-բէնդ՝ 2727 չ. ալիւր, 397 չ. ձաւար: Բաղու՝ 2905 չ. ալիւր, 384 չ. ձաւար: Ուղանալիս՝ 19,654 չ. ալիւր, 6706 չ. ձաւար և 8000 հատ խալիւր: Ծորա Ալէք-սանգրովսկի՝ 816 չ. ալիւր և 146 չ. ձա-ւար:

«Նոր-Բար»-ի Օրացոյց.		
1889 թ. ֆ.	Հոկտեմ. 31 օր.	ՅՅԶԱ Հայկ. Թ.
25	—Գ. գի.—Լս. 13. Ն. Տ. նոյ. 6. Սահմի 16.	
26	—Ն. ան.—Լս. 14. Ն. Տ. նոյ. 7. Սահմի 17.	
27	—Ուր. ախ.—Լս. 15. Ն. Տ. նոյ. 8. Սահմի 18.	ը. լսի, պարզ եղանակ
28	—Շբ. բա.—Լս. 16. Ն. Տ. նոյ. 9. Սահմի 19.	տուն Աթանասի, Սիւրե-դի, Սիւրեմի, Բարսեղի, Յասնիս:
29	—Կիր. րի.—Լս. 17. Ն. Տ. նոյ. 10. Սահմի 20.	Խաչի գիւղը.
30	—Բ. գի.—Լս. 18. Ն. Տ. նոյ. 11. Սահմի 21.	Ար. ծգ. 6 ժ. 46 ր. մուտքը 4 ժ. 42 ր.
31	—Գ. գի.—Լս. 19. Ն. Տ. նոյ. 12. Սահմի 22.	

Դամադրեալ երթեկութիւն թիֆլիսի և Վլա-դիկաւկազի միջև:

Թիֆլիսից դուրս է գալիս
Հնգ հոգա ուն հանգու շաբաթ—առաւ-տեան 7 ժ., զիւրեւում է Դուրաւոր կա-րարանում, միւս օրը երեկ. 5 ժ. հա-տնում է Վլադիկաւկազ:
Հնգ հոգա ուն հանգու շաբաթ—առ. 9 ժ., զիւրեւում է Մէթի կայարանում: Վլա-դիկաւկազ հասնում է միւս օրը առ. 8 ժ.
Վեց հոգա ուն հանգու շաբաթ—երեկ. 4 ժ. և առանց զիւրեւում միւս օրը ե-րեկ. 7 ժ. հասնում է Վլադիկաւկազ:
Վեց հոգա ուն հանգու շաբաթ—երեկ. 5 ժ. և առանց զիւրեւում միւս օրը ե-րեկ. 8 ժ. հասնում է Վլադիկաւկազ:
Վլադիկաւկազից դուրս է գալիս
Հնգ հոգա ուն հանգու շաբաթ—առ. 7 ժ., զիւրեւում է Պասանաւոր կայարա-նում և միւս օրը երեկ. 6 ժ. հասնում է Թիֆլիս:
Հնգ հոգա ուն հանգու շաբաթ—առ. 9 ժ. և զիւրեւում Մէթի, միւս օրը եր. 7 ժ. հասնում է Թիֆլիս:
Վեց հոգա ուն հանգու շաբաթ—երեկ. 4 ժ. և առանց զիւրեւում միւս օրը եր. 7 ժ. հասնում է Թիֆլիս:

ԹԻՖԼԻՍՈՒՄ ՆՈՐ ԲԱՅՈՒՄ
„ԿՈՎԿԱՍ“
ԶԻՆԱԳՈՐԾԱՐԱՆԸ
Ընդունում է պատուէրներ
ՆՈՐ ԶԵՒԻ ԿԱՏԱՐԵԼԱԳՈՐԾՈՒՄ
Թէ կեդրոնական (центрального бола) և թէ լոնովի (шомпольное) հրացաններ, նոյնպէս մօնտէրիստներ շինելու:
Նաև ընդունում է նոր-գուշեա համար ԱՄԵՆ ՏԵՍԱԿ ատրճանակ-ներ. Դիւրաւոր է ՀԻՆ Հրացանները ՆՈՐ ձեւերի (система):
Զինագործարանը գտնուում է Սալգաւսկի բազարում, Կուզնեցկի փողոցի վրայ:
Հասցէն նամակների և հեռագրերի համար՝ Тифлисъ, Алопцъ.
X—11

Վեց հոգա ուն հանգու շաբաթ—երեկ. 5 ժ., ձաւարալարին զիւրեւում չէ մնում և միւս օրը երեկ. 9 ժ. 50 վ. հասնում է Թիֆլիս:

ՆՈՐ ԲԱՅՈՒՄ ԲԱՅՈՒՄ
ԵՒ ՕՐԵՍՍՈՅԻ ՄԻՋԵՒ

Օրիսայից Բաթում գալիս է
2 օրը 2 րը 10 վ. առ. ուղիղ գծով Կե-լի և Նովորոսիսկի վրայից:
Ուր Եւ թ. երեկոյան, շաբաթուա. ըն-ծացքով:
Վեց հոգա ուն հանգու շաբաթ—երեկ. 4 ժ., ուղիղ գծով, միւսում է միւսում և Նովորոսիսկի չէ նգ. 2 րը 10 վ. երեկոյ. 4 ժ., ուղիղ գծով, միւսում է Նովորոսիսկի:
Նա Եւ թ. երեկոյ. 8 ժ., շաբաթուա. ըն-ծացքով, հանգիւում է բոլոր նաւահան-գիւսները:
Նեղ Եւ թ. երեկոյ. 8 ժ., արտա-սահմանեան գնացքով Կ. Պոլս:
Բաթումից գնալիս միւսում և Նովորոսիսկի հանգիւում նաեւ գնալիս ևս գալիս Նովորո-սիսկից երեկոյ. 9 ժ., երկուշաբաթ. գնաց-քին համաձայնելով:
Փօթիկից Բաթում գնում է
Երեք օրը 2 րը 10 վ. առ. 9 ժ., տանում է Կիւրիկաւսեան նաւին, որ միւսում է միւսում:
Ուր Եւ թ. եր. կամ գեղերը. Լը. Նով. նաւին:
Նա Եւ թ. առ. 9 ժ. Լը. Նով. և Ռու-միլա-Մանուսիլ նաւերին:
Բաթումից Փօթի գնում է
2 օրը 2 րը 10 վ. և կիւր Եւ թ. Ժա-մը Բաթումում է որդուում:
Բացի այդ Փօթի գալիս են Օդեսայից և Լը. Նով. նաւահանգիւսներից երեքշաբթի րուսաձեղին և չորեքշաբթի Բաթում գնում, սրտեղից ուղիղ գծով Անտուսով-Օդեսա գնում: Նոյնպիսի նաւեր ուրում երեկոյան գնալիս են գալիս Բաթումից, նոյնպիսի նա-ւեր Բաթումից Փօթի են գալիս հինգշաբ-թից երեկոյ. առ. և Փօթից միւսում գնում ուրում երեկոյան:

ԱՆԻՐԿՈՎԿԱՍԵԱՆ ԵՐԿՈՒՐԻՆԻ
Երթեկութիւն Թիֆլիսի կայարանում:

Գնում է
Բաթում, պատուային. 9 ժ. 3 վ. առ. Բաթում, 12 ժ. 13 վ. գիւ:
Բաթում, մար. ապ. գիւ. 1 ժ. 54 վ. Գ. Նիխաւա. խաւն գիւ. 8 ժ. 35 վ. առ. Գնում է
Բաթումից, պատու. 10 ժ. 58 վ. եր. Բաթումից, 7 ժ. 57 վ. առ. Բաթումից, մար. ապ. 8 ժ. 20 վ. առ. Նիխաւա. խաւն գիւ. 8 ժ. 44 վ. եր.

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

«ԵՐԻՏԱՍԱՐԳՈՒԹԵԱՆ ՄԵՂ-ԲԵՐ»
Խրատական գրութեւն ծանախանու-թեան իրենց ջգովին կայանում-քը խանդարանների համար:
Հեղ. Գր. Լօրենցի
Խուսիքին հրատարակու ին Դր-Բ-ի Դինն է 1 թուր:
Այս օրատակս գրքը պարունա-կում է իւր մէջ շատ խրատներ, թէ՛ ինչպէս կայող են աղտոտել հիւանդներն վերադառնալ անտի վր-նաակար հետանդներից և վերա-կանգնել խանդարում այժմիւր և առողջութիւնը Այս գրքը թո-րատուած է Մոսկուայի դարձն-նական կոմիտէից:
Հրատարակութեան պահանս է Օտո Ասպերգիէ (Otto Asperger Leipzig) (Սալցմիլա): Օտարադարձաբանիկներ հանապար-հածախս չեն վճարում:
(M.) 52—36

Գ. Ս. ՇԱՀՈՋԻՅԵԱՆՑԻ
ՀԱՅԿԱՍՆ ԵՂԱՆԱԿԻՐԵՐ
Դինն է 25 կողէկ:
Վաճառում է լայնի զրավաճառանոցներում և հեղինակի մօտ
Իււմարով առնողներին 20% զը լինի:
Դինն է հետեւեալ հասցեով. Тифлисъ, Метехская улица д. № 28, Мари Бахчиевой.
5—5

Դ ու ը ռ Ե կ ա լ մ ա մ ու լ ի տ ա կ է յ
ՅԱՐ. Յ. ՄԱՐԱԶԱՆԻ
„ԲԱՆԴԱՆՈՒՄՈՅՆՈՒՄ“
Վիպական գրութիւնը
Ծախուում է հայ զրավաճառանոցներում:
Դինն է 20 կ.
10—9

VERITABLE BÉNÉDICTINE
ԻՍԿԱՍՆ ԲԵՆԵԴԻԿՏԵԱՆ ԼԻԿԵՐ
Ֆրանսիայում Fécamp-ի արարութեան
Դիւրաւանց, կաղուրդ, մարտողութեան օգնող և անորմալ
գարթեցող
ԲՈՒՐ ԼԻԿԵՐՆԵՐԻՑ ԱՄԵՆԱԼԻԸ.
Ամեն անգամ պահանջել
բաւականի թիւը անհրաժեշտ չի-
նիւրեւում՝ զիստոր տես-
չի ստորագրութեամբ:
Իսկական Բենեդիկտին (Bé-
nédictine) լիկեթը գտնում է բոլոր քաղաքներում՝ մի կը-
նիւրի, մի կընիւրի, գինու և այլն ամենալաւ վաճառանոցնե-
րում:
(Ա.) 18—4

ԼՈՅՍՏԵՍԱՒ ԵՒ ՎԱՅԱՌԻՈՒՄԷ
ԳԻՈՐԳ ԶՈՒԲԵՐԻ
ՎԵՊԵՐԸ ԵՒ ՊԱՏԿԵՐՆԵՐԸ
1) ԲԱՐԵԳՈՐԾԵՐ
2) ՄԻ ՎԱՐԳԻ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ
3) ՄԱՅՏԵՍՍ ՍԱՐԳԻՍ.
4) ՆԱ ՍՊԱՍՈՒՄ Ե ԴԵՌ
5) ՅԻՄՈՐ ՈՅՄԱՐՆԵՐ
6) ՄՈՒՍՈՒՄ ԵՒ ՇՈՒՆ.
Բուրը մէկ հատորի մէջ ամփոփուած. արժէ 1 ր. 50 կողէկ:
Յանկայողները թող գիմեն «Նոր-Դար»-ի խմբագրատունը,
Тифлисъ, Редакция «Норт-Дартъ» հասցեով:
X—29

Ռուսիա բերելը և վաճառելը թոյլատրուած է Բժշկական Դե-
պարտմէնից:
ԹԻՖԼԵՆՈՒ ԲԱՅԸԱՄ ԳՕԿ. ԼԵՆԻՆԻ.
Արտադրութիւնը Դիւր հանց համար.
Դործ է ածուած երեսի և ձեռների մորթը
սպիտակացնելու համար:
Նաւ կեղծումների պատճառով, խնդրում
են ուշ դարձնել այստեղ տպագրած գրուշացու-
ցիէ մարկի վրայ:
Պարագրաւ չեղ
Այս Բալլադը պատրաստելու միջոցին գլխաւոր ուշադրու-
թիւնը դարձրած է այն բանի վրայ, որ նրա բաղադրութիւն-
ների մէջ բացառապէս մանեն այնպիսի նիւթեր, որոնք վատ
ներգործութիւն չունեն մորթի վրայ, և ընդ նմին բարեբար
և թարմացուցիչ ներգործութիւն անեն երեսի և ձեռների
մորթի վրայ:
Դինն է՝ մի օրուակը 1 ր. 65 կող. ԲԵՆԶՈՅԻԼ ՕՅԱՌ
35 կ. և 50 կող. մի կտոր. ՕՊՈ-ՊՈՍԿԻԸ (կողմ-կողմից ա-
ռաւել) 1 րուր:
Ծանապարհածախսը՝ եւրոպական Ռուսիա—70 կող., ասիա-
կան—1 րուր:
Դիւրաւոր պահեստն ամբողջ Ռուսիայի համար Վ. Աուրի-
նի մօտ, Պետերբուրգում՝ Կօլոյնսկայա 18—19:
Դունում են Ռուսիայի բոլոր անուշաբոյր նիւթերի և գե-
ղատնային մագաղաններում և ղեղատներում:
Թիֆլիսում վաճառում է ղեղատնային ապրանքների վա-
ճառման Կովկասեան Ընկերութեան, Վ. Դերվինսկի, Գ. Ս. Պո-
պովի, Մ. Մարտիրոսովի և Ս. Պոպովի մօտ: (M.) 31—28